

сырый холбаалыг. Мичалла-жок коллегиялдыг чорук эмгек-хажыжок хурдалары, бидиң-гир айтырылганы тоикес-батпады-биле чугаалажыры, хей доктала-сааныр чогаалды бижирин-биле канчип-даа таарышпа. Азырдыкчы хоенерге болгаш тус черини эрге-ажымы бодалар чоруктары, ажыла буураашкынынын ан-зы-бүрү боттуг чылагаланылар-да болган дээр ораалдажыш-кынарга удуз отбур ша-вышкынынын бээр эрежок чутула. Ажыды экинжеринге салар чепирер аске арга-лар-биле калы каларыны кижилеринин шылаттыгын артазы — шүтүкчүлүдиз бо-гаш бот-шүтүкчүлүдиз энки дөштүг кылдыр ажылазды чутула. Ажыл-херектин бот-түг байдалыга салар чепир-бейн, чүтле «аас-биле сир-лездир силгин-силгин каар» чо-рук калдыж-даа ажыж чок.

Удуртулганын болгаш эргеден башкарылганын система-лынга эн чутула чүзү инфор-мацияны сайырангайдылары негетинин турар. Он шыны-нын бодалыин, санын көмүд-дир аралажыг турар чорук-тур бар. Түнелинде хей санын эмгек-хажыжок саалынар бижирин, чамдыкта оларда бот-түг байдаа көрүстүмүзөн, хо-молан каан, каас-кон домактар-долган болгулар. Партия ком-мюнистиче кирген информация ылап тодаргай, оларга ажыл-херекке барымдалаан көр-боттандылар ужурул ажыл-херекчин, чаа, содун саналлар кирген турар ужурул. А чер-черге байдалды, ханымы-биле билген турары-биле кижилер-биле харылааны улам ылай-калбартыр херек. . Олар-биле шутт дорт харылааа четпес-терни дүрген плередин, билч-аларынга, дуржулганын нунт-лештирин, пелтердеринге, уз-

алээр. Партиянын масса-биле харылааынын ажылыч чон-нарын чагаалары болгаш са-наллары аммыдаачы суула-дег аажок уузг удуздуула-лы. Чер-черден келген медо-лерин, кижилерин дилегде-рин база саналдарын кичкал-гейлг көөрү — удуртукчу бу-рутучун, партияин амыдал-чы бурузунун хулээлгезин.

Совет, профессор болгаш комсомол органнырынин, ажал-айгыгын удуртукчулар-нын ажылынга ленинчи стиль бадыйкаттыгын тураун дээн партия комитеттери сагыш са-лыр хулээлгезилер. Ол болза, бирин эолөгед, оларын нини-циативанын калбартыр, ха-рымыслагзын бидилер дээн ол-тур. Партия комитеттери-нин чорукун турары политик-тин арга-методу кайгы-замаан чок чагырар, дужалар чорукту, хей-инини организациаларын болгаш ажал-айгыгын удур-тукчулары холгаарларын канчип-даа болтурубс ужу-рул. Мичаллажыжк ол дээрге суу барымдалаар болгаш бю-рократыг, калаажыргай сал-зыначак чоруктары-биле, ос-ке-даа четпестер калаа-даа плерен кээр болза, олар-биле аналга аптежин олурар дээн ол эвес-тир.

Удуртулганын стили болгаш методу партия организациа-зын бурузунге болгаш комитет бу-рузунге, бүгү улуска эн чуту-ла айтымыгур деп СЭКК-нин XIV съездининге онал-дал демделгезин. Ол дугайын бодалымын, партиягын ажал-лыч ленинчи норма-чиже-бү-гү черлерге быжыны-биле ба-дыкаттыгын турарын чайгы-лыш чок чедип алыры — кал-дыл-даа партиягын удуртукчу-нун дорт хулээлгезин.

«ПРАВДАНЬ» мурнуку чүчүлү.

О О Н
ДААЛГАЗЫ

Пропангандистин ажлаа турар чөнгө чадил кээдиг. Зөл Владимирова бистэри эвчлэ хулаэн алды. Пропангандиски ажал-чорудугазын сонуграл айтыдыгыс.

Бодунун дугаймыда чүвө чугаалаарына чөнгү чок кижэ болуу, мичаалаа-даа оон чагалаан каячараа күтсөтү хулаэн алды.

3. В. Седова чеди чыг мурунда мааы пропагандагистеп эгелген. Инымг кончуг кой чылдар эртпеген-даа болза, бертег маалганы белик харысасгалгын көөр анык кжи ажыл-ишчилерге школанын

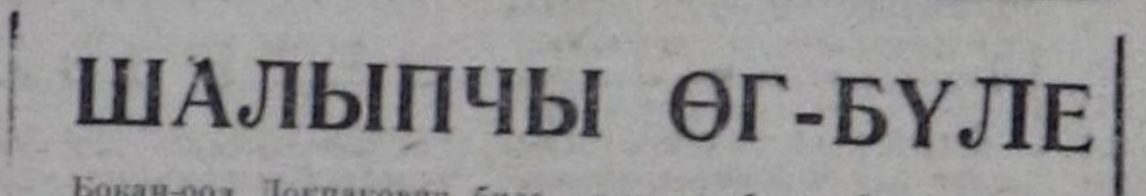
Экономиктин өрөөндөгү ажылыгы чопчарны бугурутууга караан башкаларына калбаа-биле кириштиреринге, салгылачуруну быжылаарышта, бугурутууга, ажылыгы ажыктын бедилер-дэш демиселли калкларына дуулаа турарын Зоя Владимировна чуугаалды. Оон удамындан ишчилер бердинген плаанныг оонаалдарын болгаш алган сойбалистиг дуулаадалерин эртен чылын багай эрес куустекен. Коллектив бараанын продукция бугурурунун, ону салгыаранын чыл оонаалдын ажыр боттандырган. Орта З. В. Седованын пропагандастызон школазынын дыннакчыларынын кирген уузу база бар.

Зоя Владимировна политиктиги билини болгаш пропагандасты билини бедилеринге доктаамал кичөөнгейи салын турар. Пропагандастырин семинарларына доктаачаа өөренип, арта-дурулаа солчуулазанын киржип, дуруулаагы эштеринде дыкхай эки чуудерин билин алган.

Пропагандасты дуулаагы эч сеткилдиг кууседип, тур-тунединге ажылаа келгени дэш Зоя Владимировна Седованын республиканын эң эки пропагандастыринин Хундулаа дептеринде кириб бижан.

Т. ХЕРТЕК.

ЧУРУНГА: пропагандасты З. В. Седова.
Ю. КОСАРЬКОВТУН дашык.

ТӨЛЕПТИГЛЕР

дуг-Хем районхун Шагаан-
дда бүдүрүлгө эргелелин-
Бойко өөредип и
ажылынга конч

ларнинг айылы-еяни со-
нгра чеде бердам. Эрткен
ийинг чылда ол коллек-
батый эвес ачылдаш,
нынв оннадаларый чедир
сеткев. Ол коллективте
ал-арыйны мураккашлары
бвр. Эргелетин пачалы-

и Хүрэн-оол Карбышевичи-
ндыг кижилер дугайыш-
айтырарымга, бир-ле ду-
мдаа, үр чыгдарыа...

лективте ажылдап келген,
яктарнын дагылыкчызы,
таарар мастер Сүрүн

Л. ол бисте ак сеткиддэг
лдан турар, хой-ниитичи-
кяки деп тайылбырлахы.

[illegible]

а-жыл норманын үргө-
жыр күүсөдөн турар, бо-
а болгаш эштеринге бе-
неселделиг мурнакчылар-

бирозая. Кийи бүтүзүшө
жырт кылдырт баш дүгү-
яны-бүрү хевирин
п, оңу көрүштүт, чараш
ты таарып бээри ыңды-
лаш өбөс. Ылангыя амгы
кыжылдер чүгдө аялнып,
мүлдөс, төбөсү башы

МАЛЧЫННАР
ӨӨРЕНИП
ТУРААР

Партия болгаш эконо-
миктер өөредилгениң система-
зынга өөредилге чылы эге-
лээр бөтинде Бай-Тайгада
«Мурнакчы» совхозтуң
партиому, чер-черде партия
организациялары дыңнаш-
чыларның четчелашки-
нин хыянчалыг чоруткан.

Школаларга ажилдаар
шыярак билиглог пропаган-
дистерни шилил алган.

[illegible]

школакы тургускан. Шко-
лаларнын кичээлдери айтып-
кан куусаазында эртип тур-
чу, чыдагана чокка ки-
чээл узер дыңмакчы чор.
Коммунисттик куш-анып
школаларынын пропаган-
дистери советхэзэ профес-
сия комитеттеринин дарагы
Сурун Адыг-сел, кол эконо-
мисте Хонхушу Чочо ки-
чээлдери илей-тосетиктик
белин деңгелегэ эрттирип,
малчынарнын ажил-иши,
амыдылары, моон сонгаар-
гы сурулгалары-биле хо-
лбап турар. СЭПТ ТН-ык
ноябрь (1982 ч.) Племуни-
учин материалчыны, акээ
СЭПТ ТН-ык Чингиче се-
кистари ш Ю. В. Андро-
повтун чугаазын малчы-
нар өврөгөң, боттарыны
ажыл-ишин хапы анализ-
теп, чедеп, четлесиз иле-
реткен. Олаз анык уездэ
лаандырган ажил-херинге
хапысалагзын улам бели-
тип, куш-анып илчиз сагал-
га-чуурунун бымыгнал тур-
гаш, планмын овалдасара-
ны болгаш социалисттик
хулаагелеринин роллук бэзэ
ажыр ичкесир дээр амыл-
дап турар.

А. КАНЧЫЫР

КАН ДЕК КАДЫК БОЛУР ДИЗЕ

ТОДАРГАЙ ЧУГААЛААН

Кызылдың таңымал албан чөрийн аймактык «СЭКП» иңд XXVI съездин болгон интернационал чыккындарга деп тема лекцияны партия обкомунун партия секторунун эргелек чини, тоугу эртемнени кандидат М. Н. Смирнова номчан.

Совет патриотизмин, социалисттик интернационализмин, совет улустарын бузубас байланышын болгон аял-дуума чорунун бузууга ажалы чоп-парны, аныктарын икки-аярлар дөң чорунун турар ажалдарын, мөөн солгаары соругаларын лектор тодаргай чугаалаан.

АЖЫКТЫГ СУМЕЛЕРНИ БЕРГЕН

Кызылдың №2 школазында ада-иесинин нити хуралы болгон. Аял-дуума күүрүнчү педагогика институтун педагогика болгон психология кафедрасын эргелекчи К. Б. Салчак анык салгады кижиздеринге ада-иесинин ролунун, уруг кижиздерин аажы-чаңын, култураларын аажы-төлгө садарын баа мөзү-тишар кижиз-аңдылгыне ада-иесин харымсалгазын дуга-ида беседа кылган.

Школазын башкылар коллективинин мурундан директор З. С. Кузнецов 1982-1983 оордиге чыгыны бирги чартынын түнелдер-биле чыгыларын таштырган. Оореникчилерин сагыла-чурмун быжылаар, оордигеи улам кижиздер талы-биле чамдык чедикчилерин баа четистерин дем-дегенишкан, ада-иелерге аажы-тол кижиздигеи-ге хамаарыштар ажалыг сумелерин берген.

Хуралга чүе чугаалаан ада-иелер школа коллективинге оорун четтеринин илердин, уруг-дарыгын кижиздер чугула хереккеи школа биле ада-иелерин араалыда демдег харылааны улам быжылаарынче оор-аң-оорун кийтирган.

Хурал уугуларын интернационал баа эргелекчи кижиздигеи-ге ада-иелерин ролун улаттыр ажалга дууалыг болгон.

Бистик корр.

ЧАА АЖЫТТЫГАН

Армениянын дагыг чөдө турар Хоанаар суурда ачы-дуа чедир чаа бажыг ажит-тыган.

Суурну чурттакчалары адаа амдырадыг дерг-херекчилерин септеди, идик-хепти дараалыг, өске-даа чачыгарын кылдыр аң болур. Адаа са-молет билеттерин баа са-дып турар.

(СЭТА).

АЖЫКТЫГ БОЛГАН

Чоокта чаа «Шексээр» совхозтун Биче-Тей кода Култура бажыгча херекчилер чөвүленин идея-ишкандигеи секторунун организаци-ааны маадыр-орна-баста уужурамыга кежээс болур эртен. Залда нааста, тус-ый стелдигеи кезеңини кижиздигеи — маадыр-иелер, нити баа оларын уруг-дарыгын шалналарын болгон чурттарын делген аска. Ке-жээс секторун уужуручун, башки Ч. Д. Шилова ажит-тыг, кижиздигеи теманыг солун беседа кылган. Бесе-да төөргө «Алай» деп ыр-ныг аялгазын ойнап турда, ае дугайында шугун чыгылар-нары хаара туа берген. Чыгылар чога кежээсн про-грамманын чарлаа, еспе-ае маадыр-иелерин чаап олу-руткан. Оларын паздарын дугайын кыскамы-биле кежээ-нин уужуручуу чыгылар чога таштырган.

Маадыр-иелер Борбак-кис Халарбаеваны Монгуш 11 уруг-ну кижиздигеи. Суурда ху-мундигеи кижиздигеи бирээ-ни. Бодунун тоорон совхозун-га ол 30 ажал чыгыларын иш-теде аң септеди ажит-дайт. Уруг-дарыг кижиздигеи теген дөң кызымак ие. Уруг

уруу Чеченмаа «Дөң-Терезин» совхозта, Чеченмаа дөң эртенки бажыг. Ол Кызыл районун «Кок-Тей» совхозта эин ажалдан, чурттан чорур.

Чөдө ичкан Борбак-кис Халарбаеванын ажал-тоуде-де калдыг эртенки кижиздер чок дээр: чолаачы, дарааны-чы, бажыг, чуртчу, ийи уругу бужагтер эртенки. Олар шугун чонуга барап болун, аң септеди ажалдан чорур-лар. Ам 4 кижиз школада ооренин турар. Ажал-тоуде-де калдыг эртенки уругчу-китчоней салып, школа-биле доктаамал харылаадыг. Ыл-чангаг школада ооренин тур-рар уругтары эин оордиге-ле, сагыла-чурмунг болун турар.

Кежээсн кижиздигеи бирээ-нин Александр Хоуи-осовна Кара-Сал. Беш уруг, беш оодун аваны, комунити, маадыр-ие. А. Х. Кара-Сал совхозтун эини ойнап. Кода Совет депутат, суурда хер-екчилер чөвүленин дар-ганы, школада төөргөд ком-итетин кижиздигеи. Хой-иштин кижиздигеи ол аң септе-диг күүсөдүн чорур. Уругтар кижиздигеи талы-биле ае-ае арга-дурдугалын школага класстарын ала-ие баа аяг-квартиралар аял-биле эртин турар хуралдарга бо-та чу-

гаалаан чорур. Кежээс А. Х. Кара-Салдын чугаалын чыма-гайлар уугу чонугура-биле дидиан. Уугу уруу Дюба Ир-кутскин уугу-кредит техни-кумун дооскаг. Бай-Тайга районун Тээли суурда уугу бужагтер болун ажалдан тур-рар. Орман Кызылдың уран чүү уучилыгын режиссёр салбырын бо чыгыл дозар. Оон өскелери уруглар сады-ла болгон школада.

Кежээс чалаткан маадыр-иелер боттарынын ажал-амы-дыралын, ажал-тоуде кичаар кижиздигеи чорурун, не кижиз-дигеи өг-буге баа уруглар кижиздигеи кайы хере уугу ролдуг болурун дуга-ида келген чога чугаалаан берген. Уужурамыга кежээ-зини неини ажал-иштин уңешин дугайында совхозта партком секретары Оней Ку-лар, кода Совет кукумунун даргазы Каа-он Куулар, школада хоочун бажыг Ду-чутмаа Күүгөт болгон өскө-дөр-дө чугаалаан. Маадыр-иелер-биле уужурамыга ке-жээсиге уруглар кижиздигеи талы-биле арга-дурдуга салышкан чорук чыгыларнага оордигеи бол-гон солун болгон.

Ч. ШИЛОВ.

Барым-Хемчик район.

Эртен юбилейг чыда «Урожай» эки тура спорт нияткан, спортчу өске коллективтер-биле бирдөй. СЭКП Төп Комитетинин, ССРЭ-нин Министрлер Чо-вузелинин доктаалыга болгон партия обкомунун бешки пленумунун нияттарын калыптар күүш-културанын баа спортчу масаларын кудур дөң ээсн эвес хемчегерин боттарын чоруткан.

Чөд-көдө партия, профви-лел, комсомол организаци-а-нын болгон спортчу ко-лективтеринин демдег ажалы-нын түнелдигеи күүш-култу-ра болгон спорт кода чо-нуу ортузунда неперен тур-рар. Хостуг үзүндө спортчу оюннараге хандыкшып, во-лейбол, баскетбол, футбол ойнаар, хаакка маңаар кижиз-дерин саны немержи турар. Кызылдың турар чамдык эки чүүдлерин көргүзүп ко-рей. Кода ажал-агынын дуружуга станцияны чаа Култура бажыгын тууду алган, мыда делген, таарым-чалыг спорт залы бар. Спорт-тун ийиз-бүрү хевирлеринге секциялар суурда доктаамал ажалдан турар, спорт херек-чилер-биле халдыгын багыт эвес. Ча адарынын сек-циязы (тренер Р. С. Тутатчи-кова) эки ажалдан турар. Ча адарынын талы-биле уругларын спорт школазы-нын салбырын ажаа ажал-дын планнан турар бис.

Жанов атыг совхозта (директор Б. К. Монгуш-оол) күүш-културанын б о л г а ш спортчу чон ортузунда не-перен талы-биле ээсн

эвес ажалдан кылдыган. Коллективт шончүгөштеринг бөдүүн стадиону тууду ал-ган. Стадион туудун совхоз-тук чоңунун күүш-биле тууду турар. Кышкы, чайгы сезон-нарда совхозтун ажал-ишчи кижиздигеи ортузунга спортчу маршалаарын ор-ганизастан турар. Бо совхоз-тан аныктар өскөз чорун-наар, хары-даа ажаа күзө-дигеи-биле күүш, ажалдан ар-тып каан турар.

«Совет Тыва» совхозта (ди-ректор С. Д. Седен-оол) чо-нуу културалыг дидианга-а-ныче сагыш салып турарын-дан, мыда күүш-ажалдан са-гыла-чурмун уругу чорут-тар эвэсжон.

Чамдык кылдыган ажал-дар-биле чөдөштер бистик «Урожай» нияткандыг бол-гон район чөвүлелеринин ажалында четперен, чедир нияткандыг ажалында айт-тыр-лар ам-даа бар. ГТО компе-ктерин дужаары — спорт-массалыг ажалдарын коз көргүзүлгөсүн бирээ. Оон херек демдег ажал-ишчи-лерин саны ээсн болгон ол чугула ажал куду неперен. Чамдык чөдөргө ГТО норма-

зып дужаап турар болза-даа, чогуур документалыг до-дурбай турарында, дужа-аг кижиздигеи саны тода-радыр берге. ГТО норма-рын хулап алышыг ком-мисияларын бугурагтерде, ажал-агыларда хой кези-яне ажалдавын турар.

Чурттакчыг кода суур-лар, совхозтар, районнар теңтеринге чоңун чурттан турар чөдөргө ажал-ишчи ажал чорудары таарымчалыг дидиан практика көргүсөк. Иччала-даа ол ажал баа-ла неперен. Күүш-култура-надыкшыг болгон спорт-массалыг ажалдарын иде-пейжиктин, спорт шалын, стадиондарын эки дөдөни дөң көрүдө-конкурстарын организациан «Урожай» нияткандыг болгон.

Спорттук чамдык массалыг хевирлерин сөдүг чыгылар док-күсү ажалда, Чижээ, мурунда чыгылар ко-даа чөдөргө, волейболду уугу-биче чоң дооза ойнап турар. Ам чамдык суурлар-да, школарда волейбол по-лу безин чок. Маршалаар-га кириш турар волейбол-терин мергежи чавыс, бе-леткел кошка командалар бар. Баскетболду, футболду алыр болза байдал дөдө-дөс. Ажаа-Хем, Таңды рай-онун футболбистерин ойна-ры кошка болгон марш-алаалар графигин уэр та-ва-

рыгалар тургулаан.

Кадрлар аныгынын аң ко-розилер. Ажалдан турар кижиздигеи 500-тен өрү совхоз-тарда бир методист-инстру-ктор ажалдан турар, кижиз-дигеи 500-тен ээсн болза, ме-тодист шалынын чарты-ныг талыг көрүдүн турар. Шугу совхозтарда ийизг методист-инструктор көрү-дүн. Ону чөп ажалдавын ту-рар совхозтар бар.

Профбөдүзүл спортчу кадрларын билиг-мергежи-лиг бидеринге сагыш са-лып келген. Институттар, техникумнар баадаларын республикадан дашаар се-минарларга спорт ажалдан чыгылар чорудун турар. Се-минарларга спорт ажалдан чыгылар ийизг чөп чамдык кижиздигеи барбай баар. Рай-ондуг ажалдан чыгыларын бо чыгыл Бийикте болгон семинарга киреж 9 кижиздигеи чүгө 4 кижиз тооран.

Ажал-агыларын стипен-диянын күсө-биле аны-ктарын күүш-култура тех-никумдарыг, институттарыг чорудун турар бис. Эртен чыгыл Москвагы. Смолен-скин чөп күүш-култура институттарыг 3 кижиз чопулаан.

Республиканын салыг ор-ганизацалары спорт дерг-те-кенин, спорт хевиге чоңун херекчилер өөренип көрөй. Багай халдыр

келген. Спортчу костюмер, идиеттер чедикшес.

Кода ажал-агыг техни-куму, салыг-кооператив уучилыгын бистик ният-каа хамааржыр. Тех-никуму аң көрөзилер. Ында дөдө эртенки күүш-култура бажыгчалар бар. Иччала-даа мыда спорт-массалыг ажал чоругу деңгелде эвес. Баш-кылар боттары секциялар чоруттай, өске өске кижиздер хаара тууду турар. Спорт херекчилер чок Чоокта эр-кен хоорайын баскетбол маршалаарыг кода ажал-агыг техникумун команд-аы кирешкан.

Спорттук аныг-агы хевир-леринг маршалаарын ор-ганизастан турар. Кежээсн чоңун спортчу хаара тууду-рын чамдык чаа арга-метод-тарын ажалдан турар бис. Маршалаарын хой нуруу-аң кода чөдөргө эртерин практикалаан турар.

Күүш-културанын болгон спорттук массалыг көдөрү-сорула-биле мурундуга сал-дыг аныктарын шалыг-иш-тирээр дөң күүш-културу коллективтер, спорт ният-кандыг ажалдарын бот-тарын күүш салып ажал-даан.

Н. КУВЕЗИН.

«Урожай» эки тура спорт нияткандыг турар.

«ЧЕЧЕКТЕЛ-ЛЕ, ТӨРЭЭН ТЫВАМ»

Юбилейг 1982 чылдын февралдан декабрга чедир Тыва АССР-нин Телевидение болгон радиомачылыг талы-биле күүне комитеди ба-ла улусчу чогадылганы бол-гон култура-чырыдышкын ажалынын талы-биле рес-публиканын эртем-методиктиг төвү бот-тыныгы уран чүү коллективтеринин «Тыванын улусту талантылар» деп теле-видение фестивалын эртер-ген. Ук телефестиваль ССРЭ-нин тургустууларыг 60 чыл оюнга тураскааттыган. Ажаа Каа-Хем, Кызыл, Уугу-Хем, Чөөн-Хемчик, Барым-Хемчик болгон Таңды рай-оннарын бот-тыныгы уран чүү коллективтеринин талы-биле чедикчилер кижиз, уран та-лантылар бараалгаткан.

Телерадионун күүне ко-митеди, республиканын эртем-методиктиг төвү бо телефес-тиваль Совет Тыванын 40 чыл оюнга тураскаадып, ажаа уламчылаар деп нияттир-лөөн. Бо чыгыл республи-канын агитбригадаларын «Че-чектел-ле, төрөөн Тывам» деп девизтиг телевидение көрүдө-ни эртерген. Совет Тыванын 40 чыгыла уугурун «Тыванын улусту талантылар» деп девизтиг телефестиваль уламчылаар. Ажаа 1982 чыл-дын телефестивальга кириш-кан районнарын болгон Кы-зыл хоорайын бот-тыныгы уран чүү коллективтери кир-жир.

«Тыванын улусту таланты-лар» деп телефестиваль бирги үе-чадыг киришкен коллективтер оң кол негедде-зин — хой националдыг совет улустун интернационалчы на-йралынын, ажал-дуумалыгын кады ажалдажыгынын те-мазын оларын концерт про-грамманы дөң илердини шы-даан коллективтер хой жан-рыг концерттерин фестивал-га кирген. Дык хой эки күү-сөдөдө бот-тыныгыг арти-стер телекөрүкчүлөргө ба-раалгаткан.

Иччала-даа телефестиваль-дын баштайгы үе-чадыг ажаа киришкен коллективтерин чамдыктары белеткел баш уугу хынамчалыг чорут-тайн, концерттерин бугулаа белеткенин бот-тыныгыг арти-стер күүсөдөдө бол-дуну болур артарларын чавыс деңгелде эртерген ба-ла, чаа-чаа талантыларын

көсүтү-биле илерезини чет-тес болгон. Телекөрүдөш болгон телефестивальды да-раазында чыгыларынча бе-леткел үзүндө бот-тыныгыг арти-стер мөөн чогуур түнел-ди кылдып, концерттерин ханы уткалды, бекч уран-чечен деңгелдиг кылдыр эртеринг-ге оргкомитет идегел турар.

Оргкомитет «Тыванын улус-чу талантылар» деп телефес-тивальды бирги чадынын түнелдин уидүргөш, бирги чери Барым-Хемчик, ийиз-гил — Каа-Хем районнарын бот-тыныгыг уран чүү ко-лективтеринге тыгаскап, оларын бирги болгон ийизг чергени дипломы баа өр-тектиг белеткел-биле шаңнаа.

Агитбригадаларын «Чечек-тел-ле, Төрөөн Тывам» деп девизтиг телекөрүдөштин не-геделерин доңулаа чуга-лаарга мындыг. Ук көрүдө чоңун култура халдыгын ажалдан чыгыларын агитбрига-даларын киржизгенин ийиз-кейжидер соругалыг. Оон со-ругалыг — кода суурну, чөдөргө, районун, респу-бликаны амдырадыг, эконо-мика болгон култура халдыг-дези тода илереди. Көрүдө киржир агитбригада бу-руу амбаладыг, атыг, про-грамманын утказын дөң иш-терин темалыг болур. Концерт көргүзү агитбригада жан-рыг дайымы, тыныгыг, ха-рактерин дөң илерди уужу-руг. Көрүзүгүн үе — 30 минута, киржизилер 10 кижиз көдөдөс. Телекөрүдөш түнелдин бо чыгыл декабрга уидүргө.

«Чечектел-ле, Төрөөн Тывам» деп телекөрүдөш Эри-нин «Хулумзүгү» агит-бригадалы (уугуручугу Б. С. Лүчүр) ажалдан. Эри-нин-лерин концерт-көргүзүгүн темалыг ут-иш, девиз телекөрүдөш негедде-биле бурун дөңу турар.

Республиканын агитбрига-даларын телекөрүдөштин негеделерин болгон теле-видение көргүзү кылды гра-фигин тус-тус районнарга чоруткан. Телекөрүдөш баш уугу хынамчалыг белеткел, оон негеделерин бурун дөңушкен программаны тургус-кап, ажаа ийизгилг киржир чугула.

Р. ДАЛАЙ-ООЛ,

телекөрүдөш оргкомитетинин немержиги.

ИЙИ ХҮН УЛАШТЫР

Ак-Довурак хоорайын «Дэг-дүгү» стадионаг ра-йонун бирги чери дөң мичалыг хөкөй болу эр-кен. Ажаа 5 команда ки-ришкен.

Чыгыл демисел ийи ху-уламчылаа, Ак-Довурак-тын командазы бирги че-рин алган. Түнел оюнга ак-довуракчылар Аксы-Барымтыг командазын 3:1 саңга уткашкан.

Ушкү черде — «Барык» совхозтун командазы.

Хоорайын командазын-дан комбинаттын арылгаг фабриказынын ажалынын, хаадакчы Сарыг-оол Салчак, аратары Попов Монгуш, камгалыгы Чачы-оол Са-рылгар, хөкөйини хоочу-ну, Аксы-Барымкыг шко-лазын чөдөргө Кара-оол Хомушк олар тыныгыг болгон чараш ойнаанар.

Бистик корр.

ФЕВРАЛЬДА АГААР

Бо чыгыл кижиз мурунда чыгыларын чыгыл болун турар. Республиканын деңгел-ринде декабрга додугула чыгыг болгон бүргөг хунер болулаан. Мурнуку чыгыларын ол үдөгөи орту-мун температуралыг дөң илердини бирги, ийизг оң хо-луктарында агаарын тем-ператураны 1-4 градус, а се-вэгү оң хонунда 10-12 градус чыгыг болгон. Декабры айда агаарын ортумак темпе-ратураны 21-24 градус соон. Декабрыг эл-не соон хун-ириде безин температу-ра — 29-33 градустан кудула-ваан.

Чыгыл хунер январын элдеге баа уламчылап тур-ган болгон соон 13-22 градус турган ажал ол дөдөргө болур деңгелден 8 градус чыгыг. Агаарын температураны кудулаары январь 5-тен элдегеш 24-ке чедир уламчы-лаан. Ол үдө агаарын тем-ператураны мурундуга чы-гыларын деңгелдигеи чок, ар-тепги шаңтарда соон 39-42 градус чедир турган. Ян-варь 24-тен элдегеш респу-блика деңгелден дөң чы-гыл келген, хундө агаарын температураны 12-20 градус-тан кудулаарын турган. Ол дөдөргө хой чыгылар улам-

тыр ортумак температурдан 8 градус чыгыг. Нияткан-биле бо январь агаарын темпе-ратураны хой чыгылар хай-гааралдан ажалдан ортумак көргүзүгүн 5 градус чыгыг болгон.

Агаар станциянын тода-ратканы-биле алырга, фе-вральда агаарын температу-разы мурунда чыгыларын ортумак температураны баа ору, тодаргайлаага соок 25-30 градус, чамдык хун-ириде 31 градус соон болур.

Февралдын бирги — чар-тымды баа соон күнүлдег, агаарын температураны ко-лаудун дөң 20-25 градус, хундө — 8-13 градус соор, а аялгы ийизг чартында температура — кудулаан соор, дөң 33-38 градус соон бо-лур.

А. ЖУРАКОВСКАЯ,

инженер-агрометеоролог.